

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד
כב' השופט גד גדעון
כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

עמ"ש 51571-10-19

1

המערער
בעמ"ש 38709-10-19
המשיב
בעמ"ש 51571-10-19

פלוני

ע"י ב"כ עו"ד דניאל מזרחי

נגד

1-11. אלמונים
ע"י ב"כ עו"ד אסף מאור

המשיבים
בעמ"ש 38709-10-19
ובעמ"ש 51571-10-19

12-14. פלמונים
ע"י ב"כ עו"ד אלי יוגב ומוטי גנץ

המשיבים
בעמ"ש 38709-10-19
והמערערים
בעמ"ש 51571-10-19

פסק דין

1. זהו פסק דין בשני ערעורים שנדונו במאוחד, על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה
2 בקרית גת (כב' השופטת פאני גילת כהן), בתמ"ש 30140-12-13, בתמ"ש 6439-09-14
3 ובתמ"ש 4764-06-16, מיום 26.7.19.
4
5
2. המנוחה, הגב' XXX ז"ל, הלכה לעולמה ביום 1.11.2012. בעת פטירתה היתה בעלת זכויות
6 בת רשות במשק מס' XXX במושב XXX (להלן: "המשק"). הצדדים כולם, הינם יורשיה,
7 על פי צו ירושה שניתן ביום XXX.
8
9
- 10 המערער בעמ"ש 38709-10-19, מר XXX (להלן: "המערער"), הינו בנה של המנוחה
11 ואחיהם של המשיבים מס' 1, ו - 12 - 14 (XXX), ושל שני ילדיה של המנוחה שהלכו
12 לעולמם לפנייה - גב' XXX ז"ל ומר XXX ז"ל. המשיבים מס' 2 - 5, הינם נכדי המנוחה,
13 ילדיה של הגב' XXX ז"ל, והמשיבים מס' 6 - 11, הינם ילדיו של מר XXX ז"ל (המשיבים
14 מס' 1 - 14, להלן: "המשיבים").
15
- 16 בית המשפט קמא דן בשלוש תובענות שהגישו הצדדים: תמ"ש 30140-12-13 – תביעה
17 לפירוק השיתוף שהגישו המשיבים מס' 1 - 11, נגד המערער ונגד המשיבים מס' 12 - 14;

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד

כב' השופט גד גדעון

כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

עמ"ש 51571-10-19

1 תמ"ש 64398-09-14, שהגיש המערער נגד המשיבים לסעד הצהרתי שלפיו הזכויות במשק
2 הוענקו לו במתנה על ידי המנוחה עוד בחייה; ותמ"ש 4764-06-16 - תובענה לפי פקודת
3 ביזיון בית המשפט שהגישו המשיבים נגד המערער, בשל הפרה נטענת של החלטת בית
4 המשפט מיום 28.2.15, בתמ"ש 30140-12-13, אשר הורתה לו, בין היתר, לפנות קראוואן
5 שהציב במשק.

6
7 בית המשפט קמא מינה את השמאי מר יומיק שמר, כמומחה מטעמו, לצורך מתן חוות דעת
8 בדבר שווי המשק ושווי דמי השימוש הראויים בו, במסגרת תמ"ש 30140-12-13. בחוות
9 דעתו, מיום 12.11.2014, אמד השמאי את שווי הנחלה נטו - בניכוי תשלומים לממ"י ומס
10 שבח בגין מכירה צפויה, ב- 2,250,000 ₪, את דמי השכירות לבית המגורים שבמשק, על סך
11 3,500 ₪ לחודש, ואת דמי השכירות לשטחיים החקלאיים בנחלה, בסך 680 ₪ לחודש.

12
13 במהלך ישיבה שהתקיימה במסגרת התובענה האמורה במעמד הצדדים ביום 14.7.15,
14 עמדו המשיבים על כך שיינתן צו מותנה לפירוק השיתוף בזכויות במשק, על אתר, ושימונו
15 כונסי נכסים למכירת הזכויות במשק, אלא שהמערער טען, כי יש להקדים ולדון בתובענה
16 שהגיש לסעד הצהרתי. בית המשפט קמא עמד על כך שמבחינת המוסדות המיישבים אין
17 מניעה להעביר את הזכויות לצד ג', כי לא מונה בן ממשיד למשק, וכי צו הירושה בעניין
18 עיזבון המנוחה, תקף ולא בוטל. עם זאת, הורה: **"בשים לב לעובדה כי תוך כדי בירור**
19 **התובענה שבכותרת הוגשה תביעה לפסק דין הצהרתי ועל מנת שלא לקפח מי מהצדדים**
20 **וכפי שהסברתי במהלך הדיון, כל נזק אשר יפסק כי נגרם בשל ההתנהלות למי מהצדדים**
21 **ניתן לרפא בדרך של פסיקת הוצאות ו/או חיוב בדמי שימוש או בכל סעד אחר, בהתאם**
22 **לתוצאות ההליך, אני קובעת כי בשלב זה, יושעה פירוק השיתוף בזכויות שבמשק**
23 **והתובענה הנוספת תקבע להוכחות בהתאם לטענות הצדדים"**.

24
25 3. בית המשפט קמא ציין בפתח פרק הדיון בפסק דינו את העובדות שאינן שנויות במחלוקת:
26 צו ירושה בעניין עיזבון המנוחה תקף ולא בוטל מעולם; על המשק חלות הוראת הסכם
27 המשבצת התלת צדדי המסדיר את עבירות זכויות בר הרשות בו; המערער לא מונה כבן
28 ממשיד, והמנוחה לא פעלה למנותו ככזה; המנוחה והמערער לא פנו למוסדות המיישבים
29 לקבלת אישור להענקת הזכויות במשק במתנה למערער, כפי שטען, והוא לא נרשם כבר
30 רשות במשק תחת המנוחה.

31
32 המערער טען, כי הזכויות במשק הועברו אליו על ידי המנוחה, מכח **"...הסכם פנים**
33 **משפחתי..."**, שאת קיומו הכחישו המשיבים.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד

כב' השופט גד גדעון

כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

עמ"ש 51571-10-19

1

2 בית המשפט קמא עמד על טיבה של זכות בר הרשות במשק ועל עבירותה, כפוף להסכמת
3 בעלת הקרקע, מדינת ישראל באמצעות רשות מקרקעי ישראל (להלן: "רמ"י"), וכפוף ליתר
4 הוראות הסכם המשבצת, לרבות ההוראה המתנה כל העברה בקבלת הסכמה מראש של
5 הסוכנות היהודית. בית המשפט קמא ציין, כי הוראה בדבר קבלת הסכמת רמ"י מראש,
6 כתנאי להעברת זכויות בנחלה קבועה גם בנוהל מס' 21.26 של רמ"י.

7

8 בית המשפט קמא עמד על כך, כי המנוחה לא הגישה מעולם לרמ"י את המסמכים הנחוצים
9 לצורך העברת הזכויות במשק, כי ממילא לא ניתן אישור של רמ"י להעברת הזכויות, כי
10 לא נערך הסכם בכתב בין המנוחה והמערער בעניין העברת הזכויות, וכי לא הוגשה על ידי
11 מי מהם, בקשה להסכמת המוסדות המייסדים להעברה כאמור. לפיכך קבע: "הנה כי כן,
12 העברת הזכויות הנטענת לא הייתה בהתאם להוראותיו של הסכם המשבצת, ושעה
13 שזכויות בר הרשות יונקות, כאמור, חיותן ממנו, ונוכח אופיין המיוחד, הרי שהעברת
14 הזכויות הנטענת אינה תקפה מבחינת המוסדות המיישבים.

15 בעניין זה אין לקבל טענות התובע לפיהן הוא לא פעל לעיגון ההסכם הנטען בכתב ו/או
16 לקבלת ההסכמה הנדרשת מן המוסדות המיישבים בהיותו הדיוט ועקב נסיבות חייו
17 הקשות, ושעה שלא ידע כלל על הצורך בכך. מושכלות יסוד הן, כי אי ידיעת הדין, אינה
18 פוטרת מן החובה לקיימו ולעמוד בדרישותיו, ואין צורך להכביר מילים בעניין זה" (ס' 30
19 ו- 31 לפסק הדין).

20

21 בית המשפט קמא שוכנע, על פי עדויות עדי המערער, כי "...המנוחה נהגה להצהיר בפני
22 התובע ולהבטיח לו, בהזדמנויות שונות, כי המשק שייך לו...", אלא שלא מצא "כ... כי
23 הצהרות אלו התגבשו לכדי הסכם מחייב...", וקבע "כ... כי שעה שהתחייבויות אלו שייכות
24 לזירת היחסים שבין המנוחה והתובע בלבד, לא ניתן לראות בהן הסכם פנים – משפחתי,
25 אשר הפסיקה מדברת בו בהקשר בו עסקינן, ואשר יש ליתן לו תוקף מחייב במישור
26 היחסים שבין הצדדים..." (ס' 35 לפסק הדין).

27

28 על כן, פסק, כי "...לא נכרת במקרה דנא הסכם פנים – משפחתי, על פיו הוקנו הזכויות
29 במשק לתובע ללא תמורה" (ס' 53 לפסק הדין).

30

31 בית המשפט קמא דחה גם את טענת המערער שלפיה, הוענקו לו הזכויות במשק במתנה.
32 זאת, באשר על פי הוראות הדין והפסיקה, התחייבות ליתן מתנה, לרבות לעניין זכויות

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד

כב' השופט גד גדעון

כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

עמ"ש 51571-10-19

1 במשק חקלאי, טעונה מסמך בכתב, אשר לא נערך על ידי המנוחה והמערער. בית המשפט
2 קמא סבר, כי בנסיבות לא ניתן לרכך את דרישת הכתב האמורה.

3
4 לפיכך, נדחתה התביעה בתמ"ש 64398-09-14, למתן סעד הצהרתי, בדבר הענקת הזכויות
5 במשק למערער, על ידי המנוחה.

6
7 לעניין תמ"ש 30140-12-13 –

8
9 נוכח האמור לעיל, בהתאם להוראות ס' 20 להסכם המשבצת, כאשר המנוחה לא מינתה
10 בן ממשיד למשק, ובקבלו לעניין זה את טענות המשיבים ואת עמדת רמ"י והסוכנות
11 היהודית (שהיו בגדר "נתבעים פורמאליים" בתביעתו של המערער), קבע בית המשפט קמא,
12 כי יש להכריע במחלוקת בדבר הזכויות במשק, בהתאם להוראת ס' 114 לחוק הירושה.

13
14 בית המשפט קמא דחה את טענת המערער, כי אין להורות כאמור משעה שהמשיבים לא
15 עתרו לסעד של הכרעה על פי הוראת ס' 114 לחוק הירושה בתביעתם, בקבעו, כי משעתרו
16 לפירוק השיתוף במשק, מצווה בית המשפט לנהוג בהתאם להוראות הדין הרלוונטיות,
17 דהיינו, הוראת ס' 114 לחוק הירושה. כן נדחתה טענת המערער, כי הזכויות במשק אינן
18 מהוות חלק מעיזבון המנוחה, משנקבע, כי המדובר בזכויות שניתן להורישן.

19
20 בית המשפט קמא מצא, כי המערער הוא היורש המוכן והמסוגל לקיים את המשק, משהינו
21 היחיד מבין ילדי המנוחה "אשר נותר להתגורר במשק. הוא היחיד גם שנטע בו יתדות,
22 והקים בו בית ומשפחה, ומעולם לא עזבו" (ס' 76 לפסק הדין). זאת, על אף שהמשק איננו
23 מתפקד בפועל כיום כמשק חקלאי. כן עמד על כך שאיש מהיורשים האחרים אינו עותר
24 לקבלת המשק לידיהם ולהמשך קיומו, אלא הם מבקשים למכור את המשק לצד שלישי
25 ולחלק את תמורתו.

26
27 על כן, קבע בית המשפט קמא, כי יש למסור את המשק למערער, כפוף לפיצוי יתר היורשים.

28
29 לעניין סכום הפיצוי, הסתמך בית המשפט קמא על חוות דעת המומחה, השמאי יומיק
30 שמר האמורה לעיל, מיום 12.11.14. בית המשפט קמא סבר, כי נוכח נסיבותיו האישיות
31 הלא קלות של המערער, הסתמכותו על הצהרות המנוחה שלפיה המשק שייך לו,
32 השתקעותו במשק, כמו גם נחיתותו במישורים שונים לעומת יתר אחיו, וכאשר "על
33 פסיקת בית המשפט לענייני משפחה לחתור לעשיית צדק", הרי ש"חרף חלופ הזמן

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד
כב' השופט גד גדעון
כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

עמ"ש 51571-10-19

1 והאפשרות הסבירה ששווי המשק עלה מאז, אין להורות על עדכון חוות הדעת ויש לחייב
2 את התובע בפיצוי יתר היורשים בהתאם לשווי (נטו) שנקבע בחוות הדעת... ובהפחתה
3 נוספת של 20% משווי האמור (2.25 מיליון ₪) כאילו נמכר המשק כתפוס". בהתאם פסק:
4 "לפיכך זכאי כל אחד מיורשי המנוחה לפיצוי מידי התובע כפי חלקו בעיזבונה (עפ"י צו
5 הירושה) ובניכוי חלקו של התובע (1/7) מן השווי האמור, המגיע כדי 321,000 ₪ וסך של
6 450,000 ₪ נוספים המגיעים כדי 20% כאמור משווי הזכויות במשק נטו נכון למועד
7 עריכתה של חוות הדעת. דהיינו: פיצוי בסך כולל של 1,479,000 ₪" (ס' 81 לפסק הדין).

8
9 בית המשפט קמא דחה את העתירה לחיוב המערער בדמי שימוש בגין מגוריו במשק, משלא
10 הוגשה על ידי המשיבים תובענה לדמי שימוש, ונוכח מצבו ונסיבותיו של המערער. זאת,
11 חרף ההחלטה מיום 14.7.15 שצוטטה לעיל, ושבמסגרתה נקבע בין היתר, כי "... כפי
12 שהסברתי במהלך הדיון, כל נזק אשר יפסק כי נגרם בשל ההתנהלות למי מהצדדים ניתן
13 לרפא בדרך של פסיקת הוצאות ו/או חיוב בדמי שימוש או בכל סעד אחר...".

14
15 לדברי בית המשפט קמא: "באשר לעתירה לחיוב התובע בדמי שימוש מצאתי לדחותה,
16 שעה שלא הוגשה תובענה לדמי שימוש והסעד האמור לא נתבע על ידי הנתבעים. יובהר,
17 כי לא נעלם מעיניי כי בראשית ההליך נקבע אחרת.

18 ודוק, לאחר בירור התובענות שבכותרת מצאתי, גם בעניין זה, לסמוך ידיי על השיקולים
19 המפורטים לעיל, אשר הנחוני בהכרעה במחלוקת בין הצדדים דנא, ובפרט בעניין מצבו
20 האישי והכלכלי של התובע, ומגוריו ומגורי בני ביתו במשק משך כל ימי חייו עפ"י
21 הרשאה שניתנה לו ע"י המנוחה והסתמכותו על הצהרותיה והבטחותיה כלפיו והסכמה
22 של אחיו ואחיותיו כנטען על ידם (לפחות עד נקיטת ההליך על ידם).

23 דומני, כי לא אטעה אם אומר, שעמידת יתר צאצאיה על קבלת דמי שימוש מידי התובע
24 בגין מגוריו (בלבד) במשק שהזכויות בו שלה, אינה עולה בקנה אחד עם כוונת המנוחה,
25 עם רצונותיה ועם דאגתה לו" (ס' 84 לפסק הדין).

26
27 התובענה שהגישו המשיבים במסגרת תמ"ש 4764-06-16, התקבלה, משנקבע כי המערער
28 הפר את ההחלטה שאסרה עליו להציב קראוואן במשק, ובית המשפט קמא הורה, כי על
29 המערער "...לפנות הקרוואן משטח המשק תוך 120 יום מהיום, וככל שלא יעשה כן, יחויב
30 בקנס כספי לטובת אוצר המדינה בסך 300 ₪ בגין כל יום של איחור/ פיגור בפינויו" (ס'
31 110 לפסק הדין).

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד
כב' השופט גד גדעון
כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

עמ"ש 51571-10-19

- 1 בית המשפט קמא סיכם וקבע את ההוראות האופרטיביות בפסק דינו כדלקמן:
2 " התוצאה היא אפוא:
3 א- בהתאם להוראת סעיף 114 לחוק הירושה, תעבורנה הזכויות במשק לתובע בכפוף
4 לתשלום פיצוי ליתר יורשי המנוחה כמפורט בסעיף 81 לעיל.
5 ב- על התובע לשלם הפיצוי האמור תוך 12 חודשים מהיום, שאם לא כן, תוצענה הזכויות
6 במשק למכירה בתנאי שוק חופשי והתמורה שתתקבל בגינן תחולק בין יורשי
7 המנוחה בהתאם לצו הירושה.
8 ג- התובע ו/או מי מטעמו יפנה הקרוואן שהוצב ע"י XXX משטח המשק תוך 120 יום,
9 שאם לא כן, יחויב בקנס לטובת אוצר המדינה בסך 300 ₪ בגין כל יום של
10 איחור/עיכוב בפינויו.
11 ד- בנסיבותיו המיוחדות של הליך זה, לא מצאתי להורות על חיוב בהוצאות משפט וכל
12 צד יישא בהוצאותיו". (ס' 113 לפסק הדין).
13
14 6. המערער טען בערעורו (עמ"ש 51571-10-19), בין היתר, כי על יסוד הממצאים העובדתיים
15 שקבע בית המשפט קמא "אין מנוס אלא לקבוע שנכרת הסכם פנים משפחתי, בין האם
16 המנוחה לבין המערער, לפיו, האם המנוחה העבירה את זכויותיה האובליגטוריות במשק
17 עוד בחייה, לטובת המערער". זאת, נוכח הצהרותיה של המנוחה, בדבר כוונתה להעניק
18 את הזכויות במשק למערער, קבלת המערער כחבר באגודה, מגוריו במשק לאורך שנים,
19 וכאשר הזכויות האמורות אינן זכויות קנייניות, כי אם זכויות "ברשות של ברשות",
20 דהיינו זכויות אובליגטוריות, אשר לדעת ב"כ המערער, לגביהן "אין כל צורך בכריתת
21 חוזה בכתב. לכל הפחות במסגרת מערכת היחסים הפנים משפחתי. וניתן להסתפק
22 בחוזה בעל פה. שהרי חוזה נכרת בדרך של הצעה וקיבול".
23
24 ב"כ המערער סבור, כי אין בהוראות הסכם המשבצת המשולש, לשנות את המסקנה
25 האמורה, היות שמוצהר בס' 20(ה) להסכם זה, כי אין בו לשנות את מהות זכויותיו של חבר
26 האגודה כבר רשות בלבד.
27
28 ב"כ המערער סבור עוד, כי המדובר במתנה שהושלמה כבר עובר לפטירת המנוחה, וכי מכל
29 מקום היה על בית המשפט קמא לקבל את עמדת המערער משיקולי צדק.
30
31 7. המשיבים מס' 12 – 14 טענו בערעורם (עמ"ש 38709-10-19), בין היתר, כי שגה בית המשפט
32 קמא בקבעו, כי המערער הינו היורש אשר "מוכן ומסוגל לקיים את המשק...", לעניין
33 הוראת ס' 114 לחוק הירושה. זאת, משהמערער לא טען דבר לעניין זה בתביעתו, ולא עתר

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד

כב' השופט גד גדעון

כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

עמ"ש 51571-10-19

- 1 לסעד של מינויו לפי ס' 114 לחוק הירושה, ומשכך, ממילא, לא ניתנה למשיבים הזדמנות
2 נאותה להתייחס לעניין זה. כמו כן, לטענתם, הכריע בית המשפט בנקודה זו, מבלי שהונח
3 לפניו מסד ראיתי של ממש. לסברתם, בנסיבות ובהעדר ראיות וטיעון לעניין הירוש המוכן
4 ומסוגל לקיים את המשק, היה על בית המשפט קמא להורות על מכירת המשק לצד ג'
5 וחלוקת התמורה לאחר תשלום המיסים בין הירשים בהתאם לחלקיהם בירושה.
6
- 7 עוד טענו, כי שגה בית המשפט קמא בקביעתו, כי אין לחייב את המערער בתשלום דמי
8 שימוש ראויים לתקופה שמפטירת המנוחה ועד קבלת חלוקת העיזבון, בדרך של מכירת
9 המשק לצד ג' וחלוקת התמורה. המשיבים סברו, כי שינוי עמדתו של בית המשפט קמא,
10 בפסק דינו, ביחס להחלטתו מיום 14.7.15, שבמסגרתה קבע, כזכור "כל נזק אשר יפסק
11 כי נגרם בשל ההתנהלות למי מהצדדים ניתן לרפא בדרך של פסיקת הוצאות ו/או חיוב
12 בדמי שימוש או בכל סעד אחר...", שגוי, בהיות קביעתו הראשונה של בית המשפט,
13 לטענתם, בגדר השתק פלוגתא לעניין זה.
14
- 15 הם הוסיפו וטענו, כי המערער ניצל לרעה הליכי משפט, כאשר הגיש את תביעתו, תביעת
16 סרק, כהגדרתם, וגרם בכך לעיכוב ההתדיינות במשך שנים, ולסרבולה, תוך פגיעה נמשכת
17 במשיבים, אשר נבצר מהם לקבל את הסעד שלו עתרו, ואשר אותו זכאים היו לקבל,
18 בהיעדר הגנה של ממש למערער, לשיטתם.
19
- 20 המשיבים השיגו גם על קביעת בית המשפט קמא שלפיה יעמוד שווי המשק לצורך קביעת
21 הפיצוי לירשים על פי הוראת ס' 114 לחוק הירושה, על השווי שנקבע בחו"ד המומחה
22 מטעם בית המשפט מיום 12.11.14, ללא שיערוך, כמו גם על הקביעה שלפיה משווי המשק
23 האמור, יש להפחית סך של 20%, כאילו שמדובר בנכס שנמכר כתפוס. המשיבים סבורים,
24 כי לא היתה כל הצדקה לקביעות אלה של בית המשפט קמא.
25
- 26 עוד השיגו על כך שבית המשפט קמא לא פסק הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד לטובתם, הן
27 בהליך העיקרי, והן במסגרת הבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט, בהיעדר טעם מספיק
28 לכך.
29
- 30 8. בישיבה הראשונה שהתקיימה בערעור, ביום 4.3.20, הסכימו הצדדים לקבל חו"ד עדכנית
31 של המומחה, השמאי יומיק שמר, ולהמשיך לדון בערעור לאחר קבלתה.
32

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד
כב' השופט גד גדעון
כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

עמ"ש 51571-10-19

- 1 המומחה הגיש ביום 22.10.20, חו"ד עדכנית שלפיה שווי הנחלה לאחר הפחתת מיסים
2 ותשלומים לרמ"י, כאשר בית המגורים פנוי וריק, עומד על 2,658,000 ₪, ולעניין דמי
3 השימוש, נאמדו שווי שכירות בית המגורים בסך 9,300 ₪ לחודש, ודמי השכירות לשטחים
4 חקלאיים שבנחלה בסך 680 ₪ לחודש.
5
6 נעשו מאמצים לא מבוטלים להביא את הצדדים לפשרה במסגרת הערעור, אלא שלמרבה
7 הצער, מאמצים אלה לא צלחו, ולפיכך, יש להכריע בערעורים לגופם.
8
9 סבורני, כי יש לדחות את ערעורו של המערער (עמ"ש 51571-10-19). 9.
- 10
11 זאת, משלא נפלה, לסברתי, שגגה בממצאיו ובמסקנותיו של בית המשפט קמא, בדבר אי
12 הוכחת קיומו של "הסכם פנים משפחתי" לעניין הענקת הזכויות במשק למערער, ובדבר אי
13 הוכחת התחייבות המנוחה, להעניק את הזכויות האמורות למערער, משלא קוימה דרישת
14 הכתב הקבועה בס' 5(א) לחוק המתנה.
15
16 אציע אפוא לדחות את ערעור המערער, תוך אימוץ קביעותיו של בית המשפט קמא בנקודות
17 אלה, בהתאם להוראת תקנה 148(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט – 2018.
18
19 אשר לערעורם של המשיבים (עמ"ש 98709-10-19) – 10.
- 20
21 **לעניין הקביעה, כי המערער הינו היורש המוכן ומסוגל לקיים את המשק החקלאי –**
22
23 סבורני, כי יש ממש בטענתם של המערערים שלפיה, משלא נתבע סעד לעניין זה בתובענה
24 שהגיש המערער, ומשלא קמה פלוגתא בנושא זה, וממילא לא ניתנה להם הזדמנות להביא
25 ראיותיהם ולפרוש טיעוניהם בנקודה זאת, יש קושי בקביעה כי המערער הינו היורש המוכן
26 ומסוגל לקיים את המשק החקלאי.
27
28 עם זאת, נוכח דחיית ערעורו של המערער, וכאשר התקופה שנקצבה לתשלום הפיצוי,
29 כתנאי להעברת הזכויות במשק למערער, על פי הוראות ס' 113.א ו- 113.ב לפסק הדין,
30 חלפה זה מכבר והפיצוי לא שולם, נדמה כי הדיון בסוגיה זו התייתר, שכן ממילא מצויים
31 אנו בגדר הוראת הסיפא של ס' 113.ב לפסק הדין, שלפיה, יוצע המשק למכירה בתנאי שוק
32 חופשי, ותמורתו תחולק בין היורשים בהתאם לצו הירושה.
33

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד

כב' השופט גד גדעון

כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

עמ"ש 51571-10-19

1 לעניין קביעת הפיצוי ליורשים על פי הוראת ס' 114 לחוק הירושה, בהתאם לחוות הדעת
2 המומחה מיום 12.11.14, ללא שיערוך, ותוך הפחתת סך של 20% מן השווי האמור –

3
4 על פני הדברים, גם הדין בנקודה זו התייטר נוכח הוראת ס' 113.ב סיפא לפסק הדין, אך
5 מצאתי להעיר, כי ההתחשבות בנסיבותיו האישיות של המערער ובקשיו, לא הצדיקו
6 לסברתי, פגיעה כה משמעותית במשיבים, וודאי כאשר תביעתם לפירוק השיתוף במשק
7 נמצאה מוצדקת לגופה, בשלב מוקדם למדי של ההתדיינות - כאמור בהחלטת בית המשפט
8 קמא מיום 14.7.15 שצוטטה לעיל - ואילו תביעתו של המערער נדחתה לגופה, וההתדיינות
9 נמשכה עוד ארבע שנים תמימות לאחר מתן ההחלטה האמורה, עד מתן פסק הדין
10 בתביעות, ביום 26.7.19, וזאת, לא בשל התנהלות המשיבים.

11
12 אפשר, כי היה מקום להורות על עריכת חו"ד עדכנית, עובר למתן פסק דינו של בית המשפט
13 קמא, נוכח חלוף למעלה מארבע שנים וחצי מאז שניתנה חוות הדעת, ולכל הפחות, היה
14 מקום לשערכה, על מנת לפצות את המשיבים על פי שוויו הריאלי של המשק.

15
16 עוד סבורני, כי לא היה בנסיבות מקום להפחית הפחתה כלשהי משווי המשק, לצורך חישוב
17 הפיצוי, שכן ההשוואה לעניין זה, צריכה להיעשות למצב של מכירת המשק לצד ג', כאשר
18 אילו נמכר המשק לצד ג', כאמור, היה נמכר כמובן כפנוי ולא כתפוס.

19
20 לעניין הקביעה, כי אין לחייב את המערער בתשלום דמי שימוש ראויים לתקופה
21 שמפטירת המנוחה ועד חלוקת העיזבון –

22
23 בית המשפט קמא דחה כאמור את העתירה לעניין זה, "שעה שלא הוגשה תובענה לדמי
24 שימוש והסעד האמור לא נתבע על ידי הנתבעים". זאת, חרף קביעתו "לא נעלם מעיניי
25 כי בראשית ההליך נקבע אחרת", והכוונה כמובן, להחלטת בית המשפט קמא מיום
26 14.7.15, אשר צוטטה לעיל. עוד ביסס החלטתו בנקודה זו, על השיקולים שפורטו בפסק
27 הדין לעניין נסיבותיו האישיות של המערער, מצבו האישי והכלכלי, מגוריו ומגורי בני
28 משפחתו במשק, בהרשאה שניתנה לו על ידי המנוחה, והסתמכותו על הצהרותיה
29 והבטחותיה של המנוחה, כמו גם על הסכמת אחיו, עד מועד הגשת התובענה על ידם.

30
31 יצוין, כי בס' 20.ה לכתב התביעה בתמ"ש 30140-12-13, נתבעו גם דמי שימוש ראויים,
32 "...בגין השימוש שעשה הנתבע 1 במשק", אך גם אם נתעלם מכך, הרי שהעובדה כי לא
33 הוגשה תביעה נפרדת לדמי שימוש, לא הצדיקה לסברתי דחיית עתירת המשיבים לחיוב

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד

כב' השופט גד גדעון

כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

עמ"ש 51571-10-19

1 המערער בדמי שימוש ראויים משעה שהחזית לעניין זה הורחבה, בדין ובצדק, בהחלטת
2 בית המשפט קמא מיום 14.7.15, אשר באה על רקע התמשכות ההליכים, ועמידת המערער
3 על תביעתו, ואשר במסגרתה הורה בית המשפט קמא כאמור, מפורשות, כי "בשים לב
4 לעובדה כי תוך כדי בירור התובענה שבכותרת הוגשה תביעה לפסק דין הצהרתי ועל מנת
5 שלא לקפח מי מהצדדים וכפי שהסברתי במהלך הדיון, כל נזק אשר יפסק כי נגרם בשל
6 ההתנהלות למי מהצדדים ניתן לרפא בדרך של פסיקת הוצאות ו/או חיוב בדמי שימוש או
7 בכל סעד אחר, בהתאם לתוצאות ההליך...". ובהתאם הושהה פירוק השיתוף במשק
8 ותובענת המערער נדונה לגופה.

9

10 המערער לא השיג על החלטה זו, ולא ביקש לשנותה, ובכך, לסברתי, הורחבה מכללא יריעת
11 המחלוקת, והמשיבים רשאים היו כמובן להסתמך על כך, שאחרת, אפשר כי היו מגישים
12 תובענה עצמאית לתשלום דמי שימוש. יצויין עוד, כי עובר למתן פסה"ד עמדה בפני בית
13 המשפט קמא ראייה לעניין דמי השימוש – חו"ד המומחה שמר, אשר המערער לא התנגד
14 אליה במישור של הרחבת חזית.

15

16 מקובל עלי, כי לעניין קביעת דמי השימוש הראויים בנסיבות שכאלה, רשאי בית המשפט
17 לשקול שיקולי צדק כלליים ופרטניים.

18

19 השיקולים שפירט בית המשפט קמא, אכן מצדיקים לסברתי התחשבות במערער, אך אינני
20 סבור, כי היה מקום לפטור אותו כליל מתשלום דמי שימוש עבור הנכס, וודאי כאשר הוסיף
21 והתגורר במקרקעין, תוך גרם הפסד מתמשך למשיבים, אשר נבצר מהם, בשל התנהלותו,
22 ובשל עמידתו על תביעתו שנדחתה בסופו של יום, לממש את זכויותיהם על פי דין, במהלך
23 שנים רבות.

24

25 סבורני, כי האיזון הנכון בנסיבות, תוך מתן משקל ממשי לשיקולים שפירט בית המשפט
26 קמא בפסק דינו, מצדיק חיוב המערער בדמי שימוש מופחתים קמעא, בבית המגורים
27 שבמשק בלבד (בהינתן כי מזה שנים רבות לא מבוצעת פעילות חקלאית במשק), מיום
28 14.7.15 – מועד מתן החלטתו של בית המשפט קמא שצוטטה לעיל, אשר בו לא היתה כבר
29 כל מניעה לקבל את תביעתם של המשיבים לפירוק שיתוף.

30

31 אציע על כן, כי המערער יחוב בתשלום דמי שימוש למשיבים מס' 12 – 14 אשר הגישו
32 את הערעור, בשיעור שלוש שביעיות (3/7) - כחלקיהם בעזבון המנוחה ע"פ צו הירושה -
33 משווי דמי השימוש, אשר יחושב כדלקמן: לתקופה שמיום 14.7.15, ועד חלוף 90 ימים

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד
כב' השופט גד גדעון
כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

עמ"ש 51571-10-19

1 ממועד חתימת פסק דין זה, או פינוי המשק על ידי המערער, לפי המוקדם - על פי קביעת
2 המומחה בחוות דעתו מיום 12.11.14, דהיינו – 3,500 ₪ לחודש, בתוספת ריבית מאמצע
3 התקופה (וללא הצמדה). וככל שלא יפנה המערער את המשק בחלוף 90 ימים ממועד
4 חתימת פסק הדין – יחושב שווי על פי חוות דעתו העדכנית של המומחה, דהיינו 9,300 ₪
5 לחודש, עד פינוי המשק על ידי המערער ומשפחתו.

6

7 אין כמובן מניעה לקזז את חובו של המערער בגין דמי שימוש, מחלקו בתמורת המשק, על
8 פי צו הירושה, בעת חלוקת התמורה בין היורשים.

9

10 **לעניין אי פסיקת הוצאות לזכות המשיבים –**

11

12 סבורני, כי טענת המשיבים לעניין זה נכונה, וכי היה מקום לחייב את המערער בתשלום
13 הוצאות משפט, לפחות בגין דחיית התביעה שהגיש נגד המשיבים, וכן בשל קבלת בקשתם
14 על פי פקודת בזיון בית המשפט.

15

16 לפיכך, אציע לחברי לדחות את ערעורו של המערער (עמ"ש 51571-10-19), לקבל באופן .11
17 חלקי, על פי האמור לעיל, את ערעורם של המשיבים מס' 12 – 14 (עמ"ש 38709-10-19)
18 לעניין דמי השימוש, ולהורות על מכירת הבית ועל חלוקת התמורה בהתאם לאמור, כאשר
19 המכירה תבוצע בכינוס נכסים, ע"פ ההוראות שתינתנה ע"י בית המשפט קמא, ובפיקוחו.

20

21 כן אציע, לחייב את המערער בהוצאות המשיבים מס' 12 – 14 לרבות שכ"ט עו"ד בשתי
22 הערכאות, בסך 30,000 ₪.

23

24

גד גדעון, שופט

25

26

27

28

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אריאל ואגו – אב"ד
כב' השופט גד גדעון
כב' השופט אלון אינפלד

עמ"ש 38709-10-19

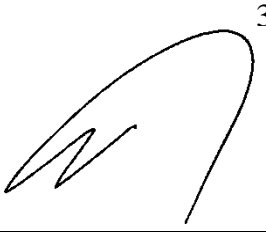
עמ"ש 51571-10-19

1

כבוד סגן הנשיאה - השופט אריאל ואגו - אב"ד:

2

אני מסכים.

אריאל ואגו, סגן נשיאה
אב"ד 9

10

כבוד השופט אלון אינפלד:

11

אני מסכים.

אלון אינפלד, שופט

12

לפיכך, נפסק כאמור בפסק דינו של הש' גדעון.

13

14

העירבון שהפקיד המערער יועבר, על פירותיו, אל המשיבים מס' 12 – 14 באמצעות בא כוחם.

15

16

העירבון שהפקידו המשיבים מס' 12 – 14 בערעורם יושב להם באמצעות בא כוחם.

17

18

אנו מתירים פרסום פסק הדין, תוך השמטת פרטים העשויים לזהות את הצדדים.

19

20

21

22

ניתן היום, א' סיוון תשפ"א, 12 מאי 2021, בהעדר הצדדים.

אלון אינפלד, שופט

גד גדעון, שופט

אריאל ואגו, סגן נשיאה
אב"ד

23